

Informacija o aktivnostima na realizaciji projekata iz oblasti energetske efikasnosti od koristi za privredu i građane, za period maj - decembar 2019. godine

U cilju upoznavanja Vlade Crne Gore o aktivnostima na realizaciji projekata iz oblasti energetske efikasnosti od koristi za privredu i građane, koji se finansiraju po osnovu međunarodnih kredita i iz Budžeta Crne Gore, Ministarstvo ekonomije je pripremio informaciju o realizaciji projekata:

1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2),
2. Program energetske efikasnosti u javnim zgradama – druga faza (EPPB) i
3. Program Energetski efikasan dom.

1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2)

Vlada Crne Gore je dobila zajam od Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) za nastavak realizacije projekta Energetska efikasnost u Crnoj Gori, kroz fazu dva. Implementacija druge faze projekta (MEEP 2) je započela 1. septembra 2018. godine, a planirana je da traje do 31.12.2023. godine. Vrijednost budžeta projekta je 6 miliona eura. U okviru rada MEEP 2, planirane su sledeće aktivnosti:

- unapređenje energetske karakteristika 20 objekata zdravstvenog sistema, i to:
 - 2 objekta specijalnih bolnica (Dobrota i Risan),
 - 2 objekta opštih bolnica (Bar i Nikšić),
 - 2 objekta koji su sastavni dio opšte bolnice Nikšić, i to: dječiji dispanzer i odjeljenje psihijatrije,
 - 13 objekata domova zdravlja (Bar, Berane, Budva, Danilovgrad, Herceg Novi, Mojkovac, Plav, Podgorica (Golubovci, Konik, Blok V), Rožaje, Tivat, Ulcinj),
 - 1 objekat zdravstvene stanice (Žabljak),
- uspostavljanje monitoring sistema za praćenje nivoa komfora u zdravstvenim objektima, kroz praćenje potrošnje energenata i vode, i
- kreiranje održivog sistema finansiranja projekata energetske efikasnosti u javnom sektoru. Održivi sistem finansiranja, omogućiće da se nakon realizacije druge faze projekta, radovi na primjeni mjera energetske efikasnosti u ostalim zdravstvenim objektima, finansiraju iz ušteda ostvarenih u adaptiranim zdravstvenim objektima.

U realizaciji MEEP 2 učestvuju Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo zdravlja. Ministarstvo zdravlja je odgovorno za implementaciju mjera energetske efikasnosti u zdravstvenim ustanovama, dok je Direktor za energetiku i energetske efikasnosti Ministarstva ekonomije odgovoran za koordinaciju projekta i obezbjeđivanje podrške Ministarstvu zdravlja.

U periodu od maja 2019. godine do decembra 2019. godine, sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Završeni su radovi na primjeni mjera energetske efikasnosti u objektima: Dom zdravlja Berane, Dom zdravlja Plav i Dom zdravlja Rožaje. Vrijednost izvedenih radova iznosi 640.392,38€.
- Izabran je izvođač radova za primjenu mjera energetske efikasnosti u objektima Opšta bolnica Bar i Dom zdravlja Ulcinj. Vrijednost ugovorenih radova iznosi 1.402.448,48 €.
- Tenderska dokumentacija za izbor izvođača radova, za primjenu mjera energetske efikasnosti u objektima: Specijalna bolnica Risan, Specijalna bolnica Dobrota i Dom zdravlja Tivat, je urađena, i dostavljena Svjetskoj banci na saglasnost. Objavljivanje tenderskog dokumenta se očekuje krajem novembra.
- Od strane ugovorenog Konsultanta za potrebe izrade tehničke dokumentacije i nadzora nad izvođenjem radova, izrađeno je sledeće:
 - pripremljeni su detaljni energetski pregledi za specijalne bolnice Risan i Dobrota, opštu bolnicu Nikšić i domove zdravlja Tivat i Podgorica – Golubovci,
 - urađena je dokumentacija za tehnički monitoring i pripremljeni su glavni projekti za primjenu mjera energetske efikasnosti u objektima: specijalne bolnice Risan i Dobrota, opštu bolnicu Nikšić i domove zdravlja Tivat i Podgorica – Golubovci, i
 - započeta je izrada tehničke dokumentacije za III i IV set objekata (domovi zdravlja: Mojkovac, Danilovgrad, Herceg Novi, Bar, Budva, Podgorica – Blok V i Podgorica – Konik i zdravstvena stanica Žabljak).
- Pripremljeni su opisi poslova za konsultante za:

- komunikaciju i sprovođenje kampanje podizanja društvene svijesti, i
- prikupljanje podataka za izradu inventara zgrada za energetske efikasnosti.

Evaluacioni postupci za odabir konsultanata su u toku.

- Opis posla za Konsultanta za izradu dugoročnog mehanizma održivog finansiranja projekata energetske efikasnosti je pripremljen i dostavljen Svjetskoj banci na saglasnost.

Program energetske efikasnosti u javnim zgradama - druga faza (EEPPB)

Program energetske efikasnosti u javnim zgradama (EEPPB) realizuje se u dvije faze, po osnovu ugovora o kreditu i finansijskom doprinosu, potpisanim sa KfW bankom, u iznosu od 13,44 miliona + 22,274 miliona eura.

Prva faza je realizovana u periodu januar 2012. godine - kraj 2015. godine, u okviru koje je izvršena rekonstrukcija i adaptacija 20 osnovnih i srednjih škola i jednog studentskog doma, sa ciljem unaprijeđenja energetske efikasnosti i poboljšanja uslova za boravak i rad korisnika. Ukupna vrijednost uložених sredstava u objekte iz faze I, uključujući i konsultantske usluge, iznosila je 15.205.907,63 eura, pri čemu su nedostajuća sredstva obezbijedena iz kredita za fazu II.

Drugom fazom "Programa energetske efikasnosti u javnim zgradama obuhvaćena je primjena mjera energetske efikasnosti u odabranim obrazovnim i socijalnim ustanovama i administrativnim objektima. Implementacija druge faze je započela januara 2015. godine, dok je završetak planiran za kraj 2020.godine.

Cilj programa je unaprijeđenje energetske karakteristike objekta, kako bi se obezbijedila potrošnja energije od najviše 150 kWh/m² za objekte na sjeveru, 125 kWh/m² za objekte u centralnoj zoni i 100 kWh/m² za objekte na jugu Crne Gore. Ciljna grupa programa su učenici, nastavno i ostalo osoblje u obrazovnim ustanovama, zaposleni u administrativnim objektima i korisnici i zaposleno osoblje u socijalnim ustanovama.

Osim navedenog, drugom fazom su obuhvaćene i aktivnosti na: uspostavljanju sistema energetskog menadžmenta u objektima koji su obuhvaćeni EEPPB programom; uspostavljanju centralnog informacionog sistema za monitoring potrošnje energije i vode u javnom sektoru; izradi nacionalnog inventara zgrada i nabavci softvera za proračun energetske karakteristike zgrada, kao i izvođenju energetskih pregleda i sertifikaciji objekata nakon njihove rehabilitacije.

Za implementaciju programa zaduženo je Ministarstvo ekonomije, Direktorat za energetske efikasnosti u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Upravom za imovinu.

Do sada je u okviru druge faze programa izvršena rekonstrukcija i adaptacija 12 obrazovnih ustanova (Gimnazija „Petar I Petrović Njegoš“ i JPU „Naša radost“ u Danilovgradu, OŠ „Njegoš“ Cetinje, OŠ „Bedri Elezaga“ Vladimir, Ulcinj, OŠ „Milorad Musa Burzan“, Srednje škole „inž. Marko Radević“, „Spasoje Raspopović“, „Vaso Aligrudić“, OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“, Gimnazija „Slobodan Škerović“, Resursni centar „1.jun“ i Resursni centar za djecu i mlade u Podgorici) i jedne socijalne ustanove (JU Zavod „Komanski most“ u Podgorici). Ukupna vrijednost izvedenih radova na navedenim objektima je iznosila 12.055.599,97 eura.

U aprilu 2019. godine, potpisan je ugovor za razvoj softvera za proračun energetske karakteristike zgrada, nakon čega će biti omogućeno izdavanje energetskih sertifikata za zgrade, što je i jedna od obaveza predviđena Zakonom o efikasnom korišćenju energije. U toku je i izrada nacionalnog inventara zgrada, koji će služiti kao osnova za određivanje pojedinih parametara koji su potrebni za razvoj pomenutog softvera.

U toku je tenderski postupak za odabir izvođača radova na rekonstrukciji JPU "Naša radost", Savina, Herceg Novi, kao i tenderski postupak za izvođenje radova na primjeni mjera energetske efikasnosti u zgradi na Rimskom trgu u Podgorici, koju koriste više ministarstava.

U toku je i tenderski postupak za uspostavljanje Centralnog informacionog sistema za monitoring potrošnje energije i vode u javnom sektoru. Odluku o uspostavljanju Centralnog informacionog sistema za monitoring potrošnje energije i vode donijela je Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 13.12.2018. godine.

Energetski efikasan dom

Ministarstvo ekonomije realizuje drugu fazu programa "Energetski efikasan dom", čiji je cilj smanjenje troškova grijanja i povećanje komfora u domaćinstvima, ostvarivanje značajnog smanjenja emisija CO₂ u sektoru domaćinstva kao i razvoj tržišta sistema za grijanje na biomasu u Crnoj Gori. Program "Energetski efikasan dom" predstavlja svojevrstan nastavak programa "Energy Wood", koji je Ministarstvo ekonomije realizovalo kroz tri faze od 2013. godine, i u okviru kojeg je putem beskamatnih kredita ugrađeno oko 1.010 sistema za grijanje na pelet i briket širom Crne Gore.

Program "Energetski efikasan dom" podrazumijeva atraktivan i održivi finansijski mehanizam za primjenu mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima. Prva faza ovog programa je počela u oktobru 2018. godine i, u okviru ove faze programa, mjere energetske efikasnosti su primjenjene u 93 domaćinstva u Crnoj Gori. Za potrebe realizacije druge faze predmetnog programa, Ministarstvo ekonomije je u 2019. godini, iz svojih budžetskih sredstava obezbijedilo 100.000 eura za subvencionisanje kamata i naknada za obradu kredita za domaćinstva u Crnoj Gori, i to za:

- kupovinu i ugradnju sistema za grijanje na moderne oblike biomase (pelet, briket), koji uključuju kotlove/peći, cijevni razvod i/ili radijatore;
- ugradnju termoizolacije na fasadi stambenog objekta i
- ugradnju energetske efikasne fasadne stolarije.

Građani su bili u prilici da apliciraju za beskamatne kredite, maksimalno do iznosa od 10.000 €, sa periodom otplate do šest godina, za sprovođenje prethodno navedenih mjera energetske efikasnosti u svojim domaćinstvima, dok je Ministarstvo ekonomije subvencionisalo troškove obrade kredita i kamate za cjelokupan period otplate kredita. Početak realizacije projekta je uslijedio nakon sprovedene procedure izbora kvalifikovanih distributera/instalatera sistema za grijanje na biomasu i izvođača radova koji su bili angažovani na realizaciji radova na termoizolaciji fasada i/ili ugradnju energetske efikasne fasadne stolarije, kao i odgovarajuće procedure izbora banaka i nakon potpisivanja sporazuma o saradnji sa svim partnerima na programu. S tim u vezi, Ministarstvo ekonomije je realizovalo ovaj Program u saradnji sa partnerskim firmama (Mikromont, Home Systems, Plam Inženjering, Veneta Plamen, Energos i konzorcijum "LD gradnja-Cerovo"), kao i partnerskim bankama (Lovćen banka i Hipotekarna banka). U periodu septembar- novembar 2019. godine, a prema raspoloživim podacima, realizovano je oko 175 beskamatnih kredita u okviru programa i u tu svrhu iskorišćena su praktično sva sredstva koja su bila namijenjena za subvenciju predmetnih kredita.

Cilj programa "Energetski efikasan dom" je bio da se domaćinstvima u Crnoj Gori, preko beskamatnih kredita ponudi mogućnost ostvarivanja ekonomskih i energetske uštede korišćenjem sistema grijanja na biomasu i finansiranjem radova na unapređenju energetske karakteristika omotača objekta (ugradnja termoizolacije na fasadi stambenog objekta i ugradnja energetske efikasne stolarije).

U cilju kontrole kvaliteta implementacije programa i sagledavanja postignutih rezultata, u okviru programa "Energetski efikasan dom" je u toku sprovođenje tehničkog monitoringa i inspekcije ugrađenih sistema za grijanje na biomasu, izvedenih radova na ugradnji termoizolacije na fasadi stambenog objekta i izvedenih radova na ugradnji energetske efikasne fasadne stolarije. Tehnički monitoring i inspekciju sprovodi nezavisno tehničko lice. Ministarstvo ekonomije je izvršilo odabir i pripremio plan obilaska lokacija na kojima je u toku inspekcija instaliranih sistema grijanja na biomasu, kao i stambenih objekata na kojima su izvedeni radovi na ugradnji termoizolacije i ugradnji energetske efikasne fasadne stolarije.

Tehničkim monitoringom i inspekcijom obuhvaćena su 33 korisnika koji su u okviru programa "Energetski efikasan dom" sproveli mjere energetske efikasnosti u svojim domaćinstvima.

Imajući u vidu uspješnu realizaciju programa i ostvarene rezultate, Ministarstvo ekonomije će početkom sledeće godine sprovesti pripremne aktivnosti u cilju realizacije nastavka programa. S tim u vezi, nakon definisanja svih aspekata programa, kao i sprovođenja procedure za izbor kvalifikovanih distributera/instalatera, izvođača radova, kao i banaka, budućih partnera na programu, steći će se svi uslovi za realizaciju nove faze programa "Energetski efikasan dom" u 2020. godini.